

Beslutningsforslag nr. B 12. Fremsat den 31. oktober 1989 af Jens Thoft (SF), Lilli Gyldenkilde (SF), Birgitte Husmark (SF), Hanne Thanning Jacobsen (SF), Ingerlise Koefoed (SF), Rahbæk Møller (SF), Bjørn Poulsen og Pelle Voigt (SF)

Forslag til folketingsbeslutning

om opbevaring af hjemmeværnspersonellets våben og ammunition i depoter i fredstid

Folketinget pålægger regeringen at sikre, at hjemmeværnspersonellets våben og ammunition for fremtiden opbevares i det våbenkammer eller distriktsdepot, der efter omstændighederne er lettest tilgængeligt for det pågældende hjemmeværnsmedlem.

Bemærkninger til forslaget

Hjemmeværnets personel har ifølge regeringens fortolkning af § 17, stk. 5, i lov nr. 231 af 26/5 1982 om hjemmeværnets pligt til at opbevare våben og ammunition i hjemmet.

På trods af den omhu, hvormed hjemmeværnets ledelse behandler ansøgninger om optagelse i hjemmeværnet, sker det forholdsvis hyppigt, at der optages medlemmer, der ikke burde have været optaget, eller at forudsætningerne for optagelsen ændres i et sådant omfang, at kontrakten med medlemmet burde have været opsagt og/eller våbnet og ammunitionen inddraget.

Ifølge svar fra forsvarsministeren af 22. september 1989 til Forsvarsudvalget har der i perioden 1968 til dato været begået 77 drab med hjemmeværnsvåben. Heraf udgør antallet af selvmord 62. Hertil kommer, at hjemmeværnsvåben har været anvendt ved 3 røverier. Herudover er der konstateret 70 episoder af forskellig karakter, hvor hjemmeværnsvåben har været anvendt f.eks. til gidseltagning, drabsforsøg, trusler, skud i beruselse m.v.

Det er forslagsstillernes opfattelse, at en række af disse 77 drab og anden kriminalitet kunne være undgået, såfremt det enkelte hjemmeværnsmedlem ikke havde adgang til at opbevare våben og ammunition i hjemmet.

I forbindelse med drabsepisoder har Hjemmeværnskommandoen flere gange fundet det nødvendigt at indskærpe bestemmelserne vedrørende våbenopbevaring m.v. Dette har dog ikke nedbragt antallet af kriminelle episoder, ligesom tyverier af hjemmeværnspersonellets våben forekommer forholdsvis hyppigt.

Det er baggrunden for, at SF nu foreslår hjemmeværnets våben opbevaret i depot i fredstid.

I debatten om deponering af våbnene i fredstid har der været fremført mange argumenter. I det følgende skal forslagsstillerne gennemgå de hyppigst fremførte:

»Såfremt våbnene opbevares i depot, svækkes beredskabet afgørende. Hjemmeværnet skal kunne træde i funktion omgående.«

Argumentet holder kun, såfremt man forudsætter, at tredje verdenskrig starter uden varsel. Det forudsættes ikke i dag af NATO, som antager, at et varsel på dage og uger må anses for sandsynligt. I den forbindelse kan det oplyses, at værnepligtigt menigt personel alene betros skarp ammunition i forbindelse med vagt- og bevogtningstjeneste eller ved skarpskydningsøvelser, altså under forhold hvor de menige altid er under kommando af en befalingsmand. Hertil kommer, at hjemmeværnets øvrige våben, ammunition og udrustning, herunder f.eks. luftværnskanoner og luftværnsmaskingeværer, er oplagt i depoter efter nærmere regler. Disse depoter er i øvrigt ikke tilgængelige for Folketingets medlemmer af hensyn til nationens sikkerhed.

I et debatindlæg om hjemmeværnet i Dansk Politik nr. 14, 1989, fremfører kompagnichef i hjemmeværnet Jan Marcussen da også: »Jeg ved godt, at en eventuel fjende ikke kan mobilisere og intervenere Danmark i løbet af så kort tid, at der ikke vil være rigelig tid til at få våbnene udleveret fra et centralt depot.«

»Våbnene er mere sårbare og kan lettere stjæles, når de er oplagt i depoter end anbragt hos de enkelte medlemmer.«

Argumentet tager ikke hensyn til, at forsvarets mindst 1.000 depoter er blevet yderligere beskyttet siden det store tyveri den 2. november 1986 fra Farum øvelsesplads, samt at tyverier fra enkelte hjemmeværnsmedlemmer faktisk forekommer. Således fremgår følgende episoder af bilag i Folketingets Forsvarsudvalg:

27. august 1989. To unge stjæler en hjemmeværnsmands bil indeholdende et hjemmeværnsgevær. Geværet er tilvejebragt. (Kilde: Herning Folkeblad 28. august 1989).

9. september 1989. Et funktionsdygtigt M62-maskingevær med 250 skarpe skud stjæles fra en hjemmeværnsmand ved et indbrud. Maskingeværet er ikke fundet. (Kilde: Helsingør Dagblad 11. september 1989).

29. september 1989. Ca. 5 kg plastisk sprængstof, 50 detonatorer, 2 M75-geværer, 1 M49-maskinpistol

med 100 skarpe skud, 1 revolver kaliber .38 med 50 skud stjålet fra en hjemmевærnsmand ved et indbrud. (Kilde: B.T. 30. september 1989). Våbnene er senere fundet. Listen behøver for det pågældende tidsrum ikke være komplet.

»Såfremt våbnene er opbevaret i hjemmet, skal man ikke afvente klarsignal fra politisk hold, før forsvarskampen kan indledes, ligesom der er risiko for, at fordeling af våbnene i en krise vil blive opfattet som et voldsomt optrappende skridt.«

Allerede i dag har hjemmевærnet 3 beredskabsgrader. Disse er: 1) Fredsberedskab, 2) Skærpet opmærksomhed og 3) Hjemmевærnet på plads. Skærpet opmærksomhed indebærer, at personel og enheder gør sig klar til – på ordre og uden yderligere varsel – at kunne indsættes til løsning af de i forvejen udpegede og indøvede opgaver i lokalområdet. Full aktivering af hjemmевærnet – Hjemmевærnet på plads – sker som en integreret del af forsvarets beredskabsystem. Ordren til fuld aktivering af hjemmевærnet gives i dag kun af forsvarschefen efter indhentet bemyndigelse hertil fra forsvarsministeren. Allerede i dag forudsætter en fuld aktivering af hjemmевærnet således en politisk beslutning, og allerede i dag vil beredskabsgraden »skærpet opmærksomhed«, hvorunder SF forudsætter våbnene fordelt, såfremt forslaget vedtages, kunne betragtes som et optrappende skridt. Men forslagsstillerne antager, at Warszawapagten har kendskab til, at hjemmевærnet er et decideret lokalforsvar, og anser derfor denne frygt for ubegrundet.

»Det bliver enormt dyrt at skulle sikre de mange våbenkamre og depoter mod tyverier.«

Forslagsstillerne vil ikke afvise, at der skal afsættes visse midler til sikring af depoter, men må understrege, at debatten herom voldsomt overdriper problemet. Det kan næppe være ukorrekt at antage, at luftværnskanoner, luftværnsmaskingevæbner og antitankvåben samt skarp ammunition hertil og til hjemmевærnets øvrige våben i forvejen opbevares på betryggende vis. Det fremgår endvidere af de skriftlige og mundtlige besvarelser, som Folketingets Forsvarsudvalg fik efter det tidligere omtalte tyveri på Farum Kaserne den 2/10 1986, at et mere intensivt tilsyn i form af enten elektronisk overvågning, vagt eller patruljevirkosomhed ville blive iværksat. Nu 3 år senere må det forudsættes, at dette for længst er sket.

Når de fremførte argumenter ikke holder vand, hvad er så den egentlige årsag til, at hjemmевærnet stædigt fastholder, at det er helt afgørende for opretholdelse af hjemmевærnets virksomhed, at personel har ret til at opbevare våbnene i hjemmet? Forslagsstillerne nægter at tro, at årsagen er: »Folk vil

simpelt hen ikke være i hjemmевærnet, hvis de ikke må have deres våben hjemme«, som major i hjemmевærnet H. Nørgaard Rasmussen udtalte til Dagbladet Djursland den 15. august 1989. SF nægter at tro, at hjemmевærnets personel består af folk, der er så våbenfikserede, at det er deres vigtigste motiv til medlemskabet.

Nej, den egentlige årsag finder man ved at gå tilbage i historien til hjemmевærnets rødder i den kolde krig. Hjemmевærnet indgik – som de norske »Stand Behind«-grupper – som et element, der kunne sættes ind imod et pludseligt kommunistisk kup som forløber for en sovjetisk invasion. Frygten herfor var – om end næppe begrundet – meget afgørende for dansk indlemmelse i NATO.

At det forholder sig således, og at frygten for et kup fortsat optager tankegangen i hjemmевærnet, kan ses af den kendsgerning, at det enkelte hjemmевærnsmedlems ammunitionsbeholdning, indtil SF pegede på dette forhold i august 1989, systematisk blev omtalt som »kupammunionen«. Ganske vist hedder det korreksende fra forsvarsministeren i et svar af 29. september 1989, hvor ministeren i øvrigt afviste at oplyse Folketinget om størrelsen af medlemmernes beholdning af såkaldt »kupammunionen«, selv om enhver i aviserne ved de gentagne tyverier har kunnet læse, hvor stor ammunitionsbeholdningen er, at »den omtalte ammunition benævnes i øvrigt beredskabsammunionen«.

Det er imidlertid ukorrekt. I svar på spørgsmål 58 af 13. januar 1988 fra forsvarsministeren hedder det således: »Den nuværende ordning med opbevaring af våben og kupammunion hos den enkelte har været en forudsætning i bestemmelsen i anordningen . . .« Det hedder ligeledes i en henvendelse fra Hjemmевærnskommandoen til hjemmевærnets chefer af 3. juni 1983 om regler for opbevaring af våben og ammunition i hjemmet, punkt 2:

»Våben skal opbevares med en vital del udtaget, der sammen med kupammunionen opbevares særskilt – om muligt under lås.«

Men er det rimeligt i 1989 fortsat at fastholde frygten for et pludseligt kommunistisk kup, eller hører denne tankegang til i den kolde krig? Og er det fortsat rimeligt, at hjemmевærnet agerer, som om verden ikke var forandret blot den mindste lillebitte smule siden 1948?

SF mener, at det er på tide at ophøre med at lade den kolde krig i 50'erne være styrende for handlinger i nutiden. De, som fortsat fastholder, at hjemmевærnets våben bør opbevares i hjemmet, pådrager sig et særdeles tungt ansvar for de uundgælige ulykker, forbrydelser og selvmord, som bliver resultatet heraf.

Kunne blot et eller nogle få af de drab, som foregår med hjemmeværnets våben, undgås, mener forslags-

stillerne, at der bør foretages en anbringelse af våbne i depoter i fredstid.